

บทที่ 1

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ได้กำหนดปรัชญาการจัดการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย บนพื้นฐานที่สนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็กแรกเกิด – 5 ปี ที่ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ และความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างสมดุลต่อเนื่องไปพร้อมกันทุกด้าน ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสมโดยผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง ตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนาการอย่างสมดุลเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพและมีความสุข ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษาและพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัย หรือพัฒนาการตามวัย เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณา จัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสมขณะเดียวกัน จะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาศักยภาพเด็กและความสามารถในการ ด้านต่าง ๆ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดให้และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันท่วงทีคุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็ก 3-5 ปี (กรมวิชาการ ,2545)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยช่วงอายุระหว่าง 3-4 ปี ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านชะพอ ตำบลวาลย์ อำเภอบรบือ จังหวัดอุดรธานี องค์การบริหารส่วนตำบลวาลย์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านชะพอ ช่วงอายุ 3-4 ปี จำนวน 1 ห้องเด็กทั้งหมด 13 คน พบว่าในการจัดในการจัดกิจกรรมเสรีให้เด็กเล่นอย่างอิสระเสร็จแล้วไม่เก็บของเข้าที่ให้เรียบร้อยในทุกๆครั้งมีนักเรียน 4 คนที่ไม่ช่วยเพื่อนเก็บของเล่นซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาดระเบียบวินัย การไม่มีวินัยในตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และจะอยู่ในสังคมยาก ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 นั้นจัดอยู่ในประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนี้จะส่งผลกระทบต่อสังคมและต่อตัวเด็กด้วย ฉะนั้นควรจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกันเพื่อเด็กปฐมวัยเติบโตเป็นเด็กดีในอนาคต

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสือนิทานเพื่อเสริมสร้างการมีวินัยทางด้านสังคม พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (2545, อ้างถึงใน คำรณ วา ปี 2547 : 2) ได้กล่าวว่า วินัยเป็นเรื่องจำเป็น เพราะเป็นกติกาที่ทำไมบุคคลในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เมื่อสังคมสงบสุขประเทศก็ ร่มเย็นและเป็นระเบียบเรียบร้อย รัฐบาลจึงถือเป็นนโยบายสำคัญในการที่จะเสริมสร้างวินัยให้เกิ ดกับบุคคลในชาติ การที่กระทรวงศึกษาธิการให้จัดโครงการเสริมสร้างวินัยนักเรียนทั่วประเทศ นับเป็นการสนองนโยบายรัฐบาลที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะการสร้างวินัยให้เด็กในวันนี้ คือ การ สร้างผู้ใหญ่ในวันหน้า ซึ่งนับได้ว่ามีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก วินัยในตนเอง เป็นสิ่งที่ควรสร้างให้เกิดในบุคคล ดังนี้ ฌ์ฐพร สตาภรณ์ (2540 หน้า 13) และ วสัน ปุ่นผล (2542) ได้กล่าวถึงวินัยในตนเองว่า เป็นความสามารถอันเกิดจากตัวบุคคลนั้นเองในการควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง ซึ่งจะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบร้อยของสังคมและ เกิดจากความรู้สึกรู้สึกมองเห็นคุณค่าในการปฏิบัติมิได้เกิดจากข้อบังคับภายนอกเท่านั้นแม้จะมีอุปสรรค ก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น ดังนั้น แนวทางหนึ่งของการพัฒนามนุษย์ คือ การพัฒนา จริยธรรมให้ฝังลึกจนเป็นค่านิยมอยู่ในลักษณะนิสัยและจิตใจของบุคคล เพื่อ ให้เป็นพื้นฐาน ภูมิคุ้มกันให้บุคคลละอายต่อการกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องและสิ่งชั่วร้ายทั้งปวงและหันมาประพฤติ ปฏิบัติในสิ่งถูกต้องดีงามตามมาตรฐานที่สังคมยอมรับ

จากสถานการณ์ข้างต้นที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการมีวินัยในตนเองเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งควร สร้างให้เกิดกับคนทุกคนและการปลูกฝังนั้นควรเริ่มตั้งแต่เด็ก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการฝึก ความมีวินัยในตนเองให้กับนักเรียนจะเป็นการช่วยเหลือนักเรียนในการที่จะพัฒนาและแก้ไข พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อทางด้านลบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันใน สังคม ช่วยให้นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และภาคภูมิใจ ใน การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้หนังสือนิทานในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนเพื่อการเลียนแบบที่ ดี ทำให้ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นว่าบุตรหลานเข้ามาศึกษาได้รับการพัฒนาด้านสังคมที่เหมาะสม ตามวัยและใช้การเสริมแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมนั้นคงอยู่ต่อไปภายหลังการดำเนินการเสร็จสิ้น และเด็กสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข

คำถามวิจัย

1. หนังสือนิทานเพื่อเสริมสร้างการมีวินัยทางด้านสังคมมีประสิทธิภาพเป็นอย่างไร
2. ผลการเปรียบเทียบการใช้หนังสือนิทานเพื่อเสริมสร้างการมีวินัยทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อน – หลัง จากการใช้หนังสือนิทานเพื่อเสริมสร้างการมีวินัยทางด้านสังคมให้แก่เด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาการใช้หนังสือนิทานเพื่อเสริมสร้างการมีวินัยทางด้านสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านการสังคม หลัง การใช้หนังสือนิทานเพื่อเสริมสร้างการมีวินัยทางด้านสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

สมมุติฐานการวิจัย

1. หนังสือนิทานเพื่อเสริมสร้างการมีวินัยทางด้านสังคมให้แก่เด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพ
2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการมีวินัยทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัย หลัง จากการใช้นิทานเพื่อเสริมสร้างทักษะการมีวินัยทางด้านสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตทางด้านเนื้อหา
การวิจัยครั้งนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับชื่อเรื่องหนังสือนิทานเพื่อเสริมสร้างการมีวินัยทางด้านสังคมให้แก่เด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 3-4 จำนวน 1 เล่มดังต่อไปนี้
เล่มที่ 1 เรื่อง “น้องฟ้าเก่งจัง”
2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล
-ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย จำนวน 3 คน
-เด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านชะพือ ตำบลวาลย์ อำเภอบรบือ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 13 คน
3. ขอบเขตด้านตัวแปร
-การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของหนังสือนิทานเพื่อเสริมสร้างการมีวินัยทางด้านสังคมให้แก่เด็กปฐมวัย
-ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการการมีวินัยทางด้านสังคม ก่อน – หลัง จากการใช้นิทานเพื่อเสริมสร้างการมีวินัยทางด้านสังคมให้แก่เด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์

1. หนังสือนิทานเพื่อเสริมสร้างการมีวินัยทางด้านสังคม หมายถึง หนังสือนิทานที่มีเนื้อหาเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งเด็กสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในการอยู่ร่วมกันในสังคมและสอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนของเด็กปฐมวัย มีจำนวน 1 เล่ม ดังต่อไปนี้ หนังสือนิทานเรื่อง “น้องฟ้าแก่งจิ้ง” ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เช่น การช่วยเหลือตนเองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2. ผลการพัฒนาทักษะทางสังคม หมายถึง คะแนนการพัฒนาลักษณะของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติตนของเด็กที่อยู่ร่วมกันในสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งได้จากการวัดด้วยแบบประเมินพัฒนาการด้านสังคมให้แก่เด็กปฐมวัย

3. ประสิทธิภาพของหนังสือนิทานเพื่อเสริมสร้างการมีวินัยทางด้านสังคม หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยเกี่ยวกับความสอดคล้องขององค์ประกอบของหนังสือนิทานเพื่อเสริมสร้างการมีวินัยทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัยมีความสอดคล้องกันอย่างไร

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เด็กเกิดทักษะทางสังคมที่ดีขึ้นซึ่งนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้สำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป
 2. ครูผู้สอนสามารถนำหนังสือนิทานเพื่อเสริมสร้างการมีวินัยทางด้านสังคมมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย
 3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านยะพอสามารถทำให้ผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่นและมั่นใจเมื่อนำบุตรหลานมาเข้าศึกษาแล้วจะได้รับการพัฒนาพัฒนาการในแต่ละด้านของเด็กปฐมวัยได้เหมาะสมตามวัย
 4. มีประโยชน์กับตัวเด็ก / ครูผู้สอน / พ่อแม่ผู้ปกครองและผู้ที่สนใจอยากศึกษาทุกคนสามารถนำไปใช้กับบุตรหลานของตนเองได้
-

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย
ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546

1.1 คุณลักษณะที่เหมาะสมตามวัย

1.2 การจัดประสบการณ์

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือนิทาน

2.1 ความหมายของหนังสือนิทาน

2.2 ความสำคัญของหนังสือนิทาน

2.3 ลักษณะการสร้างหนังสือนิทานที่ดี

2.4 หลักการใช้หนังสือนิทาน

2.5 ประเภทของนิทาน

2.6 จุดประสงค์ของนิทาน

2.7 ประโยชน์ของหนังสือนิทาน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย

3.1 ความหมายของความมีระเบียบวินัย

3.2 ความสำคัญของระเบียบวินัย

3.3 ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย

3.4 หลักในการเสริมสร้างการมีวินัยในตนเอง

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัยในตนเอง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ได้กำหนดปรัชญาการจัดการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย บนพื้นฐานที่สนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็กแรกเกิด – 5 ปี ที่ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ และความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างสมดุลต่อเนื่องไปพร้อมกันทุกด้าน ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสมโดยผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง ตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนาการอย่างสมดุลเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย พัฒนาเด็กโดยองค์ร่วมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพและมีความสุข ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษาและพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กรมวิชาการ 2545 ข : 4)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มุ่งให้เด็กมีการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานให้เด็กเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตที่ดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

1.1 คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัย หรือพัฒนาการตามวัยเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณา จัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเดียวกัน จะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาศักยภาพเด็กและความสามารถในการพัฒนาเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดให้และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็ก 3-5 ปี

เซอร์ล็อก (Hurlock, 1978: 228) ได้กล่าวถึง ความหมายของพัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่สังคมยอมรับเพื่อจะเข้าสังคมได้การที่เด็กจะเข้าสังคมได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ

1. ลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งหมายความว่าเด็กจะเข้ากับสังคมได้ดีต้องประพฤติตามแนวที่สังคมยอมรับ และนิยมชมชอบซึ่งสังคมแต่ละสังคมย่อมมีมาตรฐานของตนเองว่าอย่างไรจึงจะเหมาะสม เด็กจะต้องเข้าใจมาตรฐานและปฏิบัติให้สอดคล้องกัน

2. บทบาทในสังคม ซึ่งหมายความว่าแบบแผนพฤติกรรมที่ยึดถือปฏิบัติเป็นธรรมเนียมในสังคม ซึ่งในแต่ละสังคมไม่เหมือนกัน บทบาททางสังคมดังกล่าวได้แก่ บทบาทของพ่อแม่ของเด็กของครู ฯลฯ บทบาทเหล่านี้กำหนดขึ้นเป็นมาตรฐานสำหรับสมาชิกในสังคม การปฏิบัติตนไม่สมกับบทบาทที่สังคมกำหนดทำให้เกิดปัญหาทางการปรับตัวเข้ากับสังคม และจะอยู่ในสังคมอย่างปกติสุขไม่ได้

3. ทักษะติดต่อสังคม ซึ่งหมายความว่า ความรู้สึกของเด็กที่มีต่อสังคมเด็กจะต้องรู้ว่าตนเองเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมมีหน้าที่จะต้องเกี่ยวข้องกันและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในสังคมคนที่เข้าสังคมได้ดีจะรู้สึกพอใจในกิจกรรมทางสังคม

อรรถพรณ์ กลุ่มประดิษฐ์ (2533: 12) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมไว้ว่าเป็นการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ที่สังคมนั้นๆ ยอมรับและสามารถปฏิบัติตนตามบทบาทได้อย่างถูกต้องโดยที่ รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นๆ ดังนั้น พอจะสรุปได้ว่าพัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาความสามารถของบุคคลในการแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมทำให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เช่น การแสดงพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน การช่วยเหลือ เป็นต้น

1.2 การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย 3-5 ปีนี้จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จะจัดในรูปของการบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกต่างกันไป แต่ทั้งนี้ประสบการณ์สำคัญที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยได้กำหนดเป็นหลักการไว้ 5 ข้อ คือ

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กเป็นองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบททางสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกระบวนการและผลผลิต
4. จัดการประเมินพัฒนาให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
5. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมากเพราะการที่เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์จะทำให้เด็กได้ความรู้และความเข้าใจขึ้นภายในตัวของเด็ก ด้วยการให้โอกาสลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ด้วยวิธีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ได้คิด แก้ปัญหา เกิดประสบการณ์ตรง ทำให้เด็กได้เข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้และวิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น และสามารถนำความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์การปฏิบัติหรือปัญหาที่เกิดขึ้นภายในนี้ไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองและผู้อื่นได้ในสถานการณ์ที่ต่างออกไปนอกชั้นเรียน

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือนิทาน

2.1 ความหมายของหนังสือนิทาน

สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542, หน้า 48)สรุปความหมายของนิทานไว้ว่า

1. เป็นเรื่องที่สนุกสนาน
 2. เป็นเรื่องเล่าที่ใช้วาจาเป็นสื่อในการถ่ายทอดหรือเขียนทำนองการเล่าด้วยปากเปล่า
 3. เป็นบทประพันธ์ที่มีลีลาการเล่าแบบเป็นกันเอง ทำนองการเล่าด้วยวาจา
 4. เป็นเรื่องเล่าที่มีจุดประสงค์หลักเพื่อความบันเทิงใจ และมีสิ่งสอนใจเป็นจุดประสงค์รอง
- วิลัย ขวชิตธำรง (2532, หน้า 22 - 26) กล่าวว่าหนังสือนิทานเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบเนื่องต่อกันมาเป็นทอดๆ จนกระทั่งถึงปัจจุบันอาจเป็นเรื่องที่อิงความจริงหรือมีการเล่าเสริมต่อให้สนุกสนานตื่นเต้นลึกลับหรือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาจากจินตนาการของผู้เล่าเอง

ทัศนีย์ อินทรบำรุง(2539,หน้า 14)กล่าวว่าหนังสือนิทานหมายถึงเรื่องที่เล่าต่อกันมาหรือแต่งขึ้นใหม่โดยมีจุดหมายเพื่ออบรมสั่งสอนและเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

วิไล มาศจรัส (2539, หน้า 11) กล่าวว่า ในทางคติชนวิทยาถือว่าหนังสือนิทานเป็นเรื่องเล่าสืบสานต่อกันมาถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งในหลายๆอย่างของมนุษย์เป็นสิ่งที่มีความหมายมีคุณค่าซึ่งนิทานนั้นมีทั้งนิทานที่เล่าปากเปล่าจกกันมาแบบมุขปาฐะและนิทานที่มีการเขียนบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

เนื่อน้อง สนับบุญ (2541, หน้า 35)กล่าวว่านิทานเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวให้เด็กได้เข้าใจด้วยการเล่าใช้น้ำเสียง ท่าทาง สื่อวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนวิธีการประกอบการเล่าและยังครอบคลุมถึงการส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสเป็นผู้เล่าด้วยตนเอง

สรุปได้ว่านิทานหมายถึง เรื่องต่างๆ ที่เล่ากันมา มีการผูกเรื่องราวขึ้นมาหรือแต่งเรื่องขึ้นมาใหม่ให้เด็กได้เข้าใจด้วยการเล่าที่ใช้น้ำเสียง ท่าทาง สื่อวัสดุอุปกรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาโดยให้เด็กมีโอกาสเป็นผู้เล่าด้วยตนเอง

2.2 ความสำคัญของหนังสือนิทาน

นิทาน เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของเด็ก ๆ ที่มีใช่เพียงการช่วยเหลือจินตนาการของเด็กๆ ให้กว้างไกลเท่านั้น แต่นิทานยังตอบสนองความต้องการของเด็กได้ครบถ้วน ด้วยเพราะนิทานทุกเรื่องจะแฝงสิ่งที่เด็กต้องการในทุกเรื่อง การเล่านิทานเป็นการถ่ายทอด ความรู้ ทักษะคติและแนวคิดไปสู่เด็กปฐมวัย การเล่านิทานเป็นการถ่ายทอดความรู้ทักษะคติและแนวคิด ไปสู่ เด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมที่ผู้ฟังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินในแง่ของการส่งเสริม การพัฒนาการที่ดีตามวัยของเด็ก ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และภาษา ดังได้มีผู้กล่าวถึง ประโยชน์ของการเล่านิทาน ดังนี้

วรรณิ สิริสุนทร (2539 : 30-31) ได้มีความเห็นว่า การเล่านิทานมีประโยชน์ช่วยใน การส่งเสริมพัฒนาการของเด็กดังนี้

1. ฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักการฟังมีสมาธิ รู้จักสำรวจ อธิบายท ของตนเอง
2. ทำให้เด็กได้ผ่อนคลายอารมณ์ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและเพิ่มพูนความรู้ จากการฟัง
3. ช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางภาษา เด็กรู้จักคำถามเพิ่มมากขึ้น รู้จักเก็บใจความเนื้อเรื่อง
4. ช่วยให้เด็กเกิดความอบอุ่น มีที่พึ่งทางใจ รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
5. ทำให้เด็กเกิดจินตนาการจากเรื่องราวที่ได้ฟัง เช่นเรื่องเกี่ยวกับนางฟ้า เรื่องสัตว์ ต่างๆ และเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติต่างๆ

6. ช่วยให้เด็กรู้จักแง่มุมเล็กๆ น้อย ๆ จากนิทานที่ได้ฟัง ทำให้สามารถตัดสินใจในด้านการแสดงและสนองตอบต่อเหตุการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้อง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้กล่าวถึงประโยชน์ และคุณค่าของนิทาน ดังนี้

1. สนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก
2. ผ่อนคลายความคับข้องใจของเด็ก
3. ทำให้เด็กมีสมาธิในการฟัง ทำให้ช่วงความสนใจมีมากขึ้น
4. ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม พฤติกรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์
5. ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เหมาะสมกับวัย
6. ส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา และความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ
7. ส่งเสริมความกล้าพูด กล้าแสดงออก เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง
8. ช่วยให้ผู้ใหญ่และเด็กมีความใกล้ชิดกัน เข้าใจซึ่งกันและกัน

2.3 ลักษณะการสร้างหนังสือนิทานที่ดี

ก่อนลงมือเขียนหนังสือสำหรับเด็กผู้เขียนต้องเตรียมการไว้ก่อนการเตรียมการที่แท้จริงคือการวางแผนเขียนหนังสือนั้นเองนักเขียนทุกคนจะต้องวางแผนงานเขียนของตนเองก่อนลงมือเขียนเสมอเพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการเขียนจนเป็นอุปสรรคขัดขวางทำให้งานเขียนหยุดชะงักได้อีกทั้งผู้เขียนเองจะได้รับว่าตนเองจะต้องเตรียมข้อมูลหรือต้องแก้ปัญหาลังใดล่วงหน้าบ้างจะได้ตระเตรียมจัดทำไว้ให้เรียบร้อยข้อสำคัญที่สุด คือ ผลงานเขียนของตนเองมีคุณภาพ มีระบบมีความถูกต้อง ให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้อ่าน

อรอนงค์ ไชคสกุลและศรีอำพร ประทุมพันธ์ (2544, หน้า 10-12) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือสำหรับเด็ก ดังนี้

1. เนื้อหาของหนังสือต้องมีความหมายสมกับวัย ระดับชั้นและความสนใจของเด็ก เนื้อหาจะต้องมีความสนุกสนาน มีการดำเนินเรื่องที่น่าสนใจ ไม่ใช้การบรรยายเกินไป ไม่ทำให้น่าเบื่อ เด็กเล็กควรมีเนื้อหาเล็กน้อยใน 1 หน้า ถ้าเป็นเด็กโตเนื้อหาก็เพิ่มตามช่วงอายุ
2. เนื้อหาต้องมีความแก่นของเรื่องหรือวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน เนื้อหาของหนังสือระดับเด็กควรมีความคิดรวบยอดเพียงอย่างเดียว เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายไม่สับสน
3. เนื้อหาจะต้องมีรูปแบบที่ชัดเจน เช่น จะเขียนเนื้อหาเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ก็ควรจะกำหนดให้แน่นอนก่อนจะลงมือเขียน และยังต้องกำหนดให้ชัดเจนอีกว่าจะเขียนเนื้อหาในรูปแบบใด เช่น นิทาน นิทานพื้นบ้าน เรื่องสั้น บทละคร บทกวีเรื่อง สารคดี เป็นต้น

4.สำนวนภาษา ลักษณะการเขียนประโยคในหนังสือเด็ก สำนวนภาษาและประโยคที่จะนำมาเขียนในหนังสือเด็กจะต้องเป็นภาษาง่ายๆอ่านแล้วสามารถเข้าใจความหมายได้ง่าย โดยไม่ต้องนำมาแปลอีกครั้งและการเขียนทุกครั้งจะต้องถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาเด็กๆจะได้นำไปใช้อย่างถูกต้องทั้งในด้านการเขียนและการนำไปใช้ต่อไป

5.ภาพประกอบที่ใช้ในหนังสือเด็ก การใช้ภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็กมีหลายวิธี เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย ภาพตัดปะ เป็นต้น ในการนำภาพมาประกอบหนังสือสำหรับเด็ก เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้จัดทำจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย เพื่อจะทำภาพได้อย่างเหมาะสมตามความสนใจและพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย เช่น เด็กก่อนวัยเรียน (ช่วงอายุ 2-6 ขวบ) ควรเป็นหนังสือที่มีภาพมากมายตัวหนังสือประกอบได้เล็กน้อย

6.ขนาดตัวอักษรและขนาดของรูปเล่ม ในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก ขนาดตัวอักษรที่ใช้ในเนื้อเรื่อง ควรจะให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น เด็กก่อนวัยเรียน ใช้ตัวอักษรโตประมาณ 20 – 30 พอยท์ (ประมาณ 1/2 ซม.) และตัวอักษรที่ใช้ไม่ควรเป็นตัวอักษรลวดลายควรเป็นตัวอักษรที่มีรูปแบบที่ชัดเจนอ่านง่ายการเขียนอักษรแต่ละตัวถูกต้องตามหลักเกณฑ์

1 สารที่ได้ คือ อะไร

2 รูปแบบการเขียนเป็นอย่างไร ร้อยแก้วหรือร้อยกรอง

3 หาข้อมูลจากที่ไหน

4 วางแผนการเขียนไว้อย่างไร

5 ลงมือเขียนเมื่อไร

6 กำหนดจะให้เสร็จแล้วเมื่อใด

7 ลงมือเขียน

การสร้างหนังสือสำหรับเด็กต้องสร้างเป็นลำดับขั้นตอนเป็นการปฏิบัติที่มีแบบแผนทั้งยังเป็นการสร้างวินัยให้กับตนเองอีกด้วยและต้องศึกษาข้อมูลจากงานเอกสารและแหล่งต่างๆหลายๆแหล่งเพื่อจะได้นำความรู้และประสบการณ์มาเป็นแนวทางสำหรับพัฒนาหนังสือให้ได้หนังสือที่มีคุณภาพและน่าสนใจ

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527,หน้า12-21) ได้เสนอขั้นตอนการทำหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำหนังสือเด็กโดยศึกษาจากตำรา เอกสารต่างๆ การอบรมสัมมนา ศึกษาจากหนังสือสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลจากการประกวด เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 เขียนโครงเรื่องจะทำให้ทราบว่าเป็นเนื้อเรื่องเกี่ยวกับอะไรพร้อมกับบอกแกนของเรื่อง เพื่อจะได้ทราบว่าหนังสือเด็กเรื่องนั้นมีแกนของเรื่องอย่างไรแล้วจึงคิดผูกเป็นเรื่องง่ายๆ ไม่ซับซ้อน

ขั้นตอนที่ 3 เนื้อเรื่องย่อ คือ การเขียนเนื้อเรื่องย่อของเรื่องที่จะแต่งขึ้นมาทำให้ผู้อ่านทราบได้ว่าเนื้อเรื่องนี้มีเนื้อเรื่องย่อเกี่ยวกับอะไร ซึ่งจะละเอียดกว่าโครงเรื่อง

ขั้นตอนที่ 4 เขียนบทสรุป คือ การนำเรื่องราวที่ได้จากโครงเรื่องมาเขียนบอกขั้นตอนของเนื้อเรื่องและรูปภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดวางภาพและรูปเล่มของหนังสือ ตั้งแต่หน้าปกจนถึงหน้าสุดท้าย

ขั้นตอนที่ 5 การทำคัมมี้ คือ การทำหนังสือจำลองของหนังสือที่จะทำขึ้นมา โดยทำรายละเอียดจากบทสรุปมาเขียน และวาดรูปหรือทำสัญลักษณ์แทนรูปเป็นการทดลองก่อนที่จะพิมพ์เป็นเล่ม เพื่อดูความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 6 การทำรูปเล่ม คือ การทำหนังสือจริงๆ ได้แก่ การวาดภาพ คำบรรยาย รวมทั้งการวางหน้า การจัดภาพของหนังสือให้เหมาะสม โดยดูจากคัมมี้สำหรับขนาดของรูปเล่มมีหลายขนาดที่นิยม คือ ขนาดเล็ก 13 ซม./18.5 ซม. หรือ 16 หน้ายก ขนาดกว้าง 14.6 ซม./21 ซม. หรือ 16 หน้ายกใหญ่ ลักษณะของรูปเล่มมี 2 ลักษณะ คือ แบบแนวตั้งและแบบแนวนอน

ขั้นตอนที่ 7 การตั้งชื่อเรื่องต้องน่าสนใจ น่าติดตามอ่านโดยอาศัยการพิจารณาจากเนื้อเรื่องในการสร้างหนังสือที่ดีสำหรับเด็กผู้สร้างต้องวางแผนที่ดี เพราะจะช่วยให้หนังสือที่จัดทำขึ้นมีคุณค่า น่าอ่าน ชวนคิด ติดตามตลอดจนจูงใจให้เด็กรักการยิ่งขึ้น

2.4 หลักการใช้หนังสือนิทาน

การเรียนรู้หลักในการเลือกใช้นิทานภาพสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ ที่ครูควรบรรณालัย ห้องสมุดเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นห้องสมุดแห่งแรกที่ให้บริการส่งเสริมการอ่านแก่เด็กปฐมวัย โดยเฉพาะ การเสวนาในวันนี้ มีอาจารย์อัจฉรา ประดิษฐ์ อาจารย์สาขาวิชาวรรณกรรมสำหรับเด็ก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมาเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวการเลือก และใช้นิทานภาพ โดยองค์ประกอบของหนังสือนิทานที่ดี มีอยู่ด้วยกัน 4 ด้าน คือ เรื่องดี, ภาษาดี, ภาพประกอบดี และรูปเล่มดี โดยเด็กในวัยนี้จะดูภาพเป็นหลัก นิทานจึงควรให้ความสำคัญกับภาพประกอบมากเป็นพิเศษ ต้องเป็นหนังสือที่ผู้ปกครองรู้สึกสนุกที่จะอ่าน เพราะหากเป็นเรื่องที่ลูกชอบ จะต้องอ่านซ้ำ ๆ หลายครั้ง ดังนั้นการที่พ่อแม่จะไม่เบื่อที่จะอ่าน ทำให้การอ่านนั้นสนุกสนาน ชด้อยชดคำ ใช้น้ำเสียงที่ไพเราะ จะยิ่งช่วยสร้างความสนุกสนาน ให้กับช่วงเวลาการเล่านิทานได้ดี สำหรับนิทานภาพที่ดีภาพจะต้องสื่อสารได้ตรงกับเนื้อเรื่อง มีความชัดเจน ให้อารมณ์ และสะท้อนมุมมองบุคลิกนิสัยของตัวละครได้ดี รวมถึงช่วยดำเนินเรื่องราวได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะภาพที่ดีจะสามารถช่วยเติมเต็ม

ความหมายที่ตัวหนังสือไม่ได้บอกได้ ซึ่งที่ห้องสมุดครุชนครบาลแห่งนี้ หนังสือนิทานภาพมากมาย และหลากหลายให้คุณพ่อคุณแม่ และลูกได้มาเลือกอ่านร่วมกัน และในทุกๆ วันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 14.00-15.00 น. ยังมีกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก ๆ ด้วย

2.5 ประเภทของนิทาน

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539 : 20 - 22) กล่าวถึง การแบ่งประเภทของนิทานตามรูปแบบของนิทาน และตามเนื้อหาสาระที่เป็นเรื่องราวของนิทาน แบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ 8 ประเภท คือ

1. เทพนิยายหรือเรื่องราวปรัมปราเป็นนิทานหรือนิยายที่เกินเลยความเป็นจริงของมนุษย์ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอภินิหาร ตัวเอกหรือตัวละครเด่นๆ จะมีอภินิหารหรือเวท มนต์ ฤทธิ์เดช ฉากหรือสถานที่ในเรื่องมักเป็นสถานที่พิเศษ หรือถูกกำหนดขึ้นมา เช่น สรวงสวรรค์ หรือ เมืองบาดาล มีพระเอกเป็นเจ้าชาย มีนางเอกเป็นเจ้าหญิง มีนางฟ้ามีเทวดา มียักษ์ เป็นต้น

2. นิทานประจำท้องถิ่นหรือนิทานพื้นบ้าน มักเป็นนิทานที่ถูกเล่าขานตกทอดต่อเนื่องกัน มาเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้าน ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น ภูเขาทะเล แม่น้ำ เรื่องราวของโบราณวัตถุที่มีเหตุแห่งที่มาของการสร้าง การคิด ฯลฯ

3. นิทานคติสอนใจ เป็นนิทานที่เรียบเรียงเชิงเปรียบเทียบกับชีวิต และความเป็นอยู่ร่วมกัน ในสังคมให้บังเกิดผลในการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ให้พึงพิถีพิถันละเอียดรอบคอบและ ไม่ประมาทช่วยเหลือหรือเมตตาต่อผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่กล่าวอ้างถึงบุคคลที่มีความสามารถองอาจกล้าหาญมักเป็น เรื่องถ่ายทอดเรื่องจริงของบุคคลสำคัญๆ ไว้ มักสร้างฉากหรือสถานการณ์ที่น่าตื่นเต้นเกินความเป็นจริง เพื่อให้เรื่องราวสนุกสนานทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามว่าบุคคลที่เป็นบรรพบุรุษนั้น มีความสามารถ และน่าสนใจจริงๆ

5. นิทานอธิบายเหตุ เป็นเรื่องราวของเหตุที่มาของสิ่งหนึ่งสิ่งใดและอธิบายพร้อมตอบคำถามเรื่องราวนั้นๆ ด้วย เช่น เรื่องกระด่าในดวงจันทร์ ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม นกกับกา เป็นต้น

6. เทพปกรณัม เป็นนิทานที่เกี่ยวกับความเชื่อ โดยเฉพาะตัวบุคคลที่มีอภินิหารเหนือ ความเป็นจริง ลึกลับ ได้แก่ พระอินทร์ พระพรหม ทศกัณฐ์ เป็นต้น

7. นิทานที่มีตัวสัตว์เป็นตัวเอก เปรียบเทียบเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม สอนจริยธรรม แฝงแง่คิดและแนวทางแก้ไข บางครั้งสอนแบบทางอ้อมผู้อ่านหรือผู้ฟัง จะต้องพิจารณาเอง เป็นเรื่องบันเทิงคดีที่สนุกสนาน

นิทานมีหลายประเภทด้วยกัน การแยกประเภทนิทานขึ้นอยู่กับลักษณะของเรื่องและที่มาของนิทานเป็นสำคัญ ซึ่งจะขอแบ่งประเภทของนิทานออกเป็น 2542 : 17) ตามสภาพการณ์ปัจจุบัน ดังนี้ 8 ประเภท (สันหพัฒน์ อรุณธาริ ,)

1. นิทานปรัมปรา
2. นิทานท้องถิ่น
3. นิทานเทพนิยาย
4. นิทานตลกขบขัน
5. นิทานสร้างเสริมคุณธรรม
6. นิทานเรื่องเกี่ยวกับสัตว์
7. นิทานที่ให้ความรู้เฉพาะเรื่อง เช่น เรื่องยาเสพติด เรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
8. นิทานส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

สรุปว่า นิทานมีหลายประเภท ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นหมวดใหญ่ๆ ได้ 2 หมวดด้วยกัน คือ นิทานสมัยเก่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ ส่งเสริมคุณธรรม เช่น ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมและอภินิหาร เป็นต้น นิทานสมัยใหม่มีเนื้อหาเป็นปัจจุบันส่งเสริมความรู้และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

กึ่งแก้ว อรรถากร (2513 : 444) ได้แบ่งรูปแบบนิทานตามเนื้อหาโวหาร และโครงสร้าง ออกเป็น 6 ชนิดคือ

1. นิทานไม่รู้จบเป็นนิทานที่มีการเล่าซ้ำเป็นช่วงๆ จะเปลี่ยนเฉพาะคำบางคำเท่านั้น
 2. นิทานเรื่องสัตว์เป็นเนื้อเรื่องที่มีสัตว์เป็นตัวละคร
 3. นิทานคดีมีเนื้อหาเชิงสอนใจโครงสร้างของเรื่องเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม
 4. มุขตลก เป็นเรื่องสั้นที่ตลกขบขันแสดงถึงความโง่หรือปัญญาโหลหรือปัญญาของตัวละคร
 5. เรื่องไม่เป็นเรื่องเหลือเชื่อไม่สมเหตุสมผล
 6. นิทานทรงเครื่องเนื้อหาเกี่ยวกับบุคคลเหตุการณ์และบรรยากาศที่วิจิตรพิสดาร
- นอกจากนี้

วรรณิ ลิธิสุนทร (2539:13-19) ยังได้แบ่งนิทานสำหรับเด็กออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. นิทานพื้นบ้าน(folktales)เป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลานานแบ่งออกเป็น 1.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ 1.2 นิทานไม่รู้จบ 1.3 นิทานตลกขบขัน 1.4 นิทานอธิบายเหตุมีเนื้อเรื่องที่อธิบายหรือตอบคำถามของเด็กๆว่า "ทำไม..." เช่น ทำไมกระต่ายจึงหางสั้น ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม 1.5 เทพนิทาน ตัวละครจะมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์หรือเป็นผู้วิเศษสามารถทำสิ่งที่มนุษย์ทั่วไปทำไม่ได้

2. นิทานสอนคติธรรม (fables) เป็นเรื่องสั้นๆ ตัวละครมีทั้งคน และสัตว์มีโครงเรื่องง่ายๆ ใช้บทเรียนที่สอนใจ เช่น นิทานอีสป นิทานประเภทนี้จะรวมนิทานเทียบสุภาษิตและนิทานชาดกไว้ด้วย

3. เทพปกรณัม (myth) เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ และเรื่องราวในบรรพกาลเกี่ยวกับพื้นโลกท้องฟ้า และพฤติกรรมของมนุษย์มีเทพเจ้าเป็นผู้ควบคุมปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ

4. महाकाव्यและนิทานวีรบุรุษ (epic and hero tales) คล้ายกับเทพปกรณัมต่างกันแต่ว่าตัวละครของ

นิทานประเภทนี้เป็นมนุษย์ไม่ใช่เทพเจ้ามีการกระทำที่กล้าหาญฟันฝ่าอุปสรรคและประสบผลสำเร็จในที่สุด

5. หนังสือภาพที่เป็นเรื่องราวอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวละครเป็นสัตว์

2.6 จุดประสงค์ของนิทาน

กรมวิชาการ (2546 : 143-144) ได้ให้ข้อคิดในการเล่านิทานเพื่อนำเด็กปฐมวัยไปสู่การอ่านดังนี้

1. ฟังการฟังการที่เด็กมีความสนใจและตั้งใจฟัง เด็กจะสามารถจดจำชื่อ ลักษณะ ตัวละคร ความต่อเนื่องของเรื่องราวได้ ได้รู้จักคำศัพท์ใหม่ ขณะที่ครูเล่าเด็กมีอารมณ์คล้อยตาม เรื่องราวเป็นอย่างดี

2. ฟังการพูด ครูให้เด็กหัดพูด คำศัพท์ใหม่ ข้อความบางตอน หรือคำกลอนง่ายๆ จากนิทาน ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่านิทาน เช่น การวิจารณ์นิทานที่ได้ฟัง ตอบคำถามจากเรื่อง หรือหัดเล่าเรื่องที่ตนเองชอบ

3. ฟังการสังเกต เด็กทุกคนมักช่างสังเกตและจะมีคำถาม อะไร หรือทำไมอยู่เสมอ ครูผู้เล่าจะต้องตอบข้อสงสัยนั้นให้เป็นที่พอใจ อาจเป็นขณะที่กำลังเล่าหากไม่เป็นการขัดจังหวะ การเล่ามากเกินไป หรืออาจบอกให้รอจนครูเล่าจบก่อน การให้ข้อสงสัยเป็นการตอบสนอง ความอยากรู้ เพื่อพัฒนาสมองและเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับเด็กมากขึ้น

สรุปได้ว่า การเล่านิทานหรืออ่านนิทานให้เด็กฟังสามารถส่งเสริมทักษะทางภาษาให้กับเด็กได้ดีทั้ง การฟัง การพูด การรู้จักคำศัพท์ใหม่ การเพิ่มพูนประสบการณ์ และสนองตอบต่อธรรมชาติและความต้องการของเด็ก

กุลยา ดันดิผลาชีวะ (2547 : 226) ได้กล่าวว่าการเล่านิทานให้เด็กฟังนั้นมีเป้าหมาย สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. ต้องการให้เด็กได้พัฒนาภาษาและความคิด การเล่านิทานจึงไม่ควรมาจากครูคนเดียว ครูควรให้เด็กเป็นผู้เล่านิทานเองด้วย เพราะการให้เด็กเป็นผู้เล่านิทานเองจะช่วยให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึกรู้สึกได้ขยายความคิดของตนเองให้กระจ่าง และพัฒนาทางภาษา การเริ่มต้นให้เด็กเล่านิทานอาจใช้คำถามนำใช้ภาพหรือเริ่มต้นเรื่องให้ก็ได้ แต่ถ้าเป็นนิทานที่ครูเล่าเอง ควรมีการถามตอบโต้ที่ให้แก่เด็กระหว่างการเล่านิทานด้วย

2. สร้างความรักการอ่านหนังสือให้กับเด็กเวลาเล่านิทานเป็นเวลาที่จะสร้างความสนใจในการอ่านหนังสือให้กับเด็กมาก ครูควรเตรียมพร้อมโดยการอ่านนิทานเล่มที่จะเล่าให้เข้าใจจำได้ เวลาอ่านให้เปิดหนังสือเสมอตาเด็ก ตามครูจับที่เด็กคอยสังเกตเวลาเล่านิทานควรจัดเป็นกลุ่มเล็ก 4-5 คน ถ้าทำไม่ได้ก็ให้เด็กนั่งเป็นวงเห็นหน้าครูชัดเจน และครูเห็นเด็กทุกคน ถ้าเด็กรู้สึกเพลิดเพลินกับนิทานจากหนังสือที่ครูเล่า เด็กจะชอบและสนใจที่จะหาอ่านด้วยตนเอง สิ่งนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างนิสัยรักการอ่านและความรักหนังสือที่ดี

3. สร้างการเรียนรู้อย่างมีวัตถุประสงค์ ดังกล่าวแล้วว่า เนื้อหานิทานและเรื่องราวต่าง ๆ ของนิทาน ครูสามารถบูรณาการข้อความรู้ลงไปนิทานเพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้ เช่น การสร้างวินัยด้วยนิทาน การสอนคณิตศาสตร์ด้วยนิทานการเล่ามีความสำคัญมาก ผู้เล่าที่ดีต้องสนุกไปกับนิทาน และสามารถสื่อสารเรื่องราวให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นที่จะฟังพอจะ

สรุปได้ว่า จุดประสงค์ของการเล่านิทาน คือ การใช้นิทานเพื่อเป็นสื่อในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ และพัฒนาด้านภาษา ความคิด ความเข้าใจ และจินตนาการด้านอารมณ์ จิตใจ สติปัญญา สร้างสมาธิ สอดแทรกคติสอนใจ และปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก

2.6 ประโยชน์ของหนังสือนิทาน

นิทาน เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของเด็ก ๆ ที่มีไม่เพียงการช่วยเสริมจินตนาการของเด็กๆ ให้กว้างไกลเท่านั้น แต่นิทานยังตอบสนองความต้องการของเด็กได้ครบถ้วน ด้วยเพราะนิทานทุกเรื่องจะแฝงสิ่งที่เด็กต้องการในทุกเรื่อง การเล่านิทานเป็นการถ่ายทอด ความรู้ ทักษะและแนวคิดไปสู่เด็กปฐมวัย การเล่านิทานเป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและแนวคิด ไปสู่ เด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมที่ผู้ฟังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินในแง่ของการส่งเสริม การพัฒนาการที่ดีตามวัยของเด็ก ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และภาษา ดังได้มีผู้กล่าวถึง ประโยชน์ของการเล่านิทานไว้ดังนี้

วรรณิ สิริสุนทร (2539 : 30-31) ได้มีความเห็นว่า การเล่านิทานมีประโยชน์ช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กดังนี้

1. ฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักการฟังมีสมาธิ รู้จักสำรวจ รู้จักสำรวจ อารมณ์ของตนเอง
2. ทำให้เด็กได้ผ่อนคลายอารมณ์ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและเพิ่มพูนความรู้จากการฟัง
3. ช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางภาษา เด็กรู้จักคำถามเพิ่มมากขึ้น รู้จักเก็บใจความเนื้อเรื่อง
4. ช่วยให้เด็กเกิดความอบอุ่น มีที่พึ่งทางใจ รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
5. ทำให้เด็กเกิดจินตนาการจากเรื่องราวที่ได้ฟัง เช่น เรื่องเกี่ยวกับนางฟ้า เรื่องสัตว์ต่างๆ และเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติต่างๆ

6. ช่วยให้เด็กรู้จักแง่มุมเล็กๆ น้อย ๆ จากนิทานที่ได้ฟัง ทำให้สามารถตัดสินใจ ในด้านการแสดง และสนองตอบต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้ กล่าวถึง ประโยชน์และคุณค่าของนิทาน ดังนี้

1. สนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก
2. ผ่อนคลายความคับข้องใจของเด็ก
3. ทำให้เด็กมีสมาธิในการฟัง ทำให้ช่วงความสนใจมีมากขึ้น
4. ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม พฤติกรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์
5. ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เหมาะสมกับวัย
6. ส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา และความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ
7. ส่งเสริมความกล้าพูด กล้าแสดงออก เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง
8. ช่วยให้ผู้ใหญ่และเด็กมีความใกล้ชิดกัน เข้าใจซึ่งกันและกัน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย

3.1 ความหมายของความมีระเบียบวินัย

ระเบียบวินัย เป็นโครงสร้างที่ผู้ใหญ่กำหนดขึ้นเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ว่าสิ่งใดที่เขาสามารถ ทำได้ อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการควบคุมตนเองภายใต้เงื่อนไขที่จะเลือกแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นในสังคม ซึ่งจะส่งผลให้เด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในการศึกษาครั้งนี้จะมุ่งศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับวินัยในตนเองจะได้กล่าวถึงรายละเอียดในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2537 : 6) วินัยเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคนในฐานะที่เป็นสมาชิกของ สังคม การมีวินัยเป็น สิ่งที่จะช่วยให้เด็กได้กระทำในสิ่งที่สังคมยอมรับโดยไม่มีใครมาบังคับ การฝึก วินัยจะเป็นการช่วยให้เด็กได้กระทำการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงตนเองและผู้อื่นด้วย วินัยที่ควรปลูกฝัง ให้แก่เด็กนั้นควรจะเป็นวินัยในตนเองมากกว่าที่จะเป็นวินัยที่ตั้งอยู่บนรากฐานของการให้ปฏิบัติตาม

คำสั่ง ควรเป็นเรื่องของความเต็มใจมากกว่าการทำตามคำสั่งหรือเพราะการลงโทษ ได้มีผู้กล่าวถึงความหมายของวินัยในตนเองไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 17) กล่าวว่าความมีวินัยหมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตนตามระเบียบเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม

จินดา น้ำเจริญ(2540:8) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า ความสามารถในการควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่พึงงามโดยไม่ต้องใช้คำสั่งหรืออำนาจบังคับ

สุภัก ไหวหากิจ(2543: 8) ให้ความหมายของวินัยในตนเอง หมายถึงความสามารถของบุคคลในการใช้ความคิดที่ได้จากการเรียนรู้ ควบคุมตนเองให้ประพฤติตนได้อย่างเหมาะสมเป็นการกระทำโดยสมัครใจ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น

สรุปได้ว่าวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

3.2 ความสำคัญของระเบียบวินัย

การมีระเบียบวินัย เป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญทางบุคลิกภาพของเด็ก ทั้งนี้ เพราะผู้มีวินัยในตนเองจะเป็นผู้ที่รู้จักกาลเทศะสนใจและเอาใจใส่ต่อสังคม เป็นผู้มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม และเมื่อใดก็ตามที่เด็กได้พัฒนาลักษณะดังกล่าวแล้ว เด็กก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่สังคมยอมรับ ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้ใหญ่ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 5-6) ได้อธิบายถึงความสำคัญของวินัยต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวมีวินัยไม่ว่าจะเป็นวินัยภายนอกหรือวินัย ในตนเองย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจ ความเชื่อมั่นระหว่างสมาชิก ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครอบครัวโดยเฉพาะสมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัว เมื่อเติบโตขึ้นจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพ ที่ดีย่อมเป็นผู้มีบุคลิกภาพดีมีความมั่นคงทางจิตใจ กล่าวที่จะเรียนรู้และปรับตัวในสิ่งใหม่ๆ อันจะเป็นกำลังคนที่สำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศสืบไป

2. ด้านสังคม เมื่อกลุ่มคนในสังคมมีการรักษาระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกัน เช่น การช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติ การเคารพ ไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติตามประเพณีแบบแผนของสังคม ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคลเป็นไปอย่างสงบสุข

3. ด้านเศรษฐกิจ ในสภาพสังคมไทยปัจจุบัน มีการดำเนินงานของภาคธุรกิจอย่างรวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีสื่อสารเป็นเครื่องมือ เวลาจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งซึ่งผู้ดำเนินการทาง ธุรกิจจะต้องรักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ดังนั้น การมีวินัยตรงต่อเวลาและวินัยในตนเองเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ

4. ด้านการเมือง การที่ประชาชนในสังคมไทยมีความเคารพยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แตกต่างไปจากตน และตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในฐานะประชาชนจะช่วยให้การพัฒนาทางการเมืองของประเทศเป็นไปได้โดยง่าย จะเห็นได้ว่าความมีระเบียบวินัย เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการทำให้บุคคลอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

3.3 ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย

ทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของวินัยแห่งตนมี 2 ทฤษฎีที่กล่าวถึง คือ ทฤษฎี ของ เมารเอร์ ว่าด้วยจุดกำเนิดของการควบคุมตนและทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์ ทฤษฎี ของเมารเอร์ (อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2523 : 6-9) ได้กล่าวไว้ว่า การเกิดวินัยในตนเองของบุคคลแต่ละคนนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์มาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมาจุดเริ่มต้น คือ ความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดาหรือผู้เลี้ยงดูอันจะนำไปสู่ความสามารถควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้นทารกและเด็กจะต้องเรียนรู้จากผู้เลี้ยงดูโดยการเรียนรู้นี้จะเกิดในสภาพอันเหมาะสมเท่านั้น และขอบข่ายของการเสริมสร้างระเบียบวินัย มีดังนี้

1. ให้เด็กกระทำกิจกรรมต่างๆตามเวลา เช่น การตื่นนอน การอาบน้ำ การรับประทานอาหาร การดูโทรทัศน์ การนอน การไปโรงเรียน เป็นต้น
2. ให้เด็กเก็บสิ่งของเครื่องใช้เข้าทำให้เป็นระเบียบ เช่น การเก็บของเล่นเข้ากล่องและเก็บวางบนชั้น หรือในที่ที่พ่อแม่ ครูกำหนดไว้ การเก็บเสื้อผ้าที่ใช้แล้วใส่ในตะกร้าใส่ผ้าใช้แล้ว เป็นต้น
3. การให้เด็กช่วยเหลืองานบ้าน หรือที่โรงเรียนเล็กน้อยๆตามความสามารถของเด็ก
4. การให้เข้าแถวเพื่อรอทำกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติพร้อมกัน เช่น เข้าแถวรับอาหาร
5. การให้ยอมรับข้อตกลงและทำตามข้อตกลง

สรุปได้ว่าการเสริมสร้างความมีระเบียบวินัย ควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัยใช้วิธีจริงจังมากกว่าการบังคับและอาศัยเวลา ความมั่นใจ มีการให้ความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้เด็กลงมือกระทำด้วยตนเองรู้จักช่วยเหลือตนเองตามความสามารถด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง นอกจากนี้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความมีระเบียบวินัยให้กับเด็กด้วย

พฤติกรรมที่บ่งชี้ความมีวินัยในตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 17-18) ได้มีการวิเคราะห์พฤติกรรมที่บ่งชี้ว่ามีวินัยในตนเอง ดังนี้

1. การควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ
2. การยอมรับทั้งผลการกระทำของตนเอง
3. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
4. การตรงต่อเวลา
5. ความมีเหตุผล
6. การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคม
7. การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

3.4 หลักในการเสริมสร้างการมีวินัยในตนเอง

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 64-65) กล่าวว่า การฝึกวินัยนั้นเป็นสิ่งจำเป็น เพราะวินัย มีได้หมายถึงการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระเบียบ ความเข้มงวดของการอยู่ร่วมกัน แต่วินัยหมายถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสุขสบายด้วยความเข้าใจมารยาทและเหตุผลอันดีเด็กจำเป็นต้องปลูกฝังความมีวินัยเนื่องจากการสร้างวินัยไม่ใช่การลงโทษ แต่การสร้างวินัยเกิดจากการสั่งสอนอย่างมีเหตุผล การเป็นตัวอย่างที่ดีให้โอกาสเด็กปฏิบัติด้วยความสุขการสร้างวินัยเด็กที่ดีต้องเริ่มมาตั้งแต่แรกเกิดด้วยการสนองตอบให้เด็กรู้สึกได้ในความรักจากพ่อแม่ ต่อมาเมื่อเด็กเริ่มโตการกำหนดวินัยในครอบครัว กฎเกณฑ์ต่างๆ ที่จะให้เด็กทำต้องสอดคล้องกับอายุ อารมณ์และวุฒิภาวะของเด็กแล้วเลือกพฤติกรรมที่ควรพัฒนาเด็กซึ่งในเด็กเล็ก ได้แก่ ความมีระเบียบ การช่วยเหลือเพื่อน การเล่น แบบมีกติกา การเป็น สมาชิกของสังคมที่ดี สิ่งสำคัญในการฝึกวินัยเด็กนอกจากความรักและเหตุผลแล้วสิ่งที่จำเป็น คือการสอนให้เด็กรู้ขอบเขตของความประพฤติด้วยความตระหนักว่า อิศราภาพที่แท้จริงคืออิศราภาพที่มีขอบเขตไม่ใช่การทำอะไรตามใจทุกคนต้องมีขอบเขตเพื่อการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่ดี

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 80-81) ได้กล่าว ถึงหลัก สำหรับการสร้างวินัยให้กับเด็กนั้น มีดังต่อไปนี้

1. มีเจตคติที่ดีกับเด็กการสอนวินัยต้องค่อยเป็นค่อยไปใส่ใจและพยายามในการสร้างด้วยการใช้สัมพันธภาพที่ดีกับเด็ก ให้คำแนะนำชี้แจงถึงการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องฝึกเด็กให้รู้จักการบังคับตนเองอย่างมีเหตุผล ให้กำลังใจเมื่อเด็กทำถูกต้องและชมเชยใช้วิธีการชักจูงใจให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากกว่าการบังคับโดยคำนึงถึงความรู้สึกจิตใจของเด็กและความสามารถของเด็กในการพัฒนาตามระดับอายุการสอนวินัยเด็ก

2. ให้อิสระแก่เด็กในการมีความคิดเป็นของตนเอง ด้วยการให้คำแนะนำปรึกษาเมื่อเด็กเล่นกับเพื่อนหรือมีปัญหาในการเล่น เด็กควรต้องรู้ว่าทำไมต้องมีวินัย พฤติกรรมที่ยอมรับได้ และพฤติกรรมใดที่ผิดเมื่อผิดแล้วต้องแก้ไข เพราะหากเกิดซ้ำแล้วไปแก้ไขจะทำให้เด็กคับข้องใจ

3. สร้างให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่และงานที่ได้รับมอบหมายด้วยการติดตามให้ข้อมูลป้อนกลับชี้แนะไม่ดีหรือว่ากล่าวเด็กให้เสียใจ ไม่เปรียบเทียบเด็กกับผู้อื่นให้เด็กรู้สึกเป็นปมด้อยแต่ประเมินให้เด็กได้เห็นถึงการพัฒนาพฤติกรรมของตนและข้อควรต้องแก้ไข

4. ให้การยกย่องชมเชยในทันทีที่เด็กกระทำหรือปฏิบัติดีอย่างพุดสิ่งที่ใกล้เคียงที่ไม่เข้าใจ เช่น ทำดีไปเถอะโตขึ้นแล้วจะดีเองเด็กไม่ทราบหรือคำยากเด็กจะไม่เข้าใจ เช่น คนดีเป็นคนเก่ง เป็นต้น ในขณะที่ฝึกเด็ก เด็กอาจจะฉี้อร้นบ้าง เอาแต่ใจตนเองบ้าง ต้องให้อภัยอย่าเอาแต่ใจ

5. การฝึกวินัยต้องทำสม่ำเสมอ เราไม่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กได้ทันทีทันใดต้องฝึกซ้ำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กซึมซับเป็นนิสัย เมื่อผิดต้องลงโทษทันทีเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง ถ้าเด็กทำดีต้องชมเชย

สรุปได้ว่าการส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเองนั้นควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย และใช้วิธีจูงใจมากกว่าการบังคับ ควรปลูกฝังเด็กให้เกิดวินัยในตนเองโดยตั้งอยู่บนรากฐานของการใช้เหตุผล และการให้ความรัก การฝึกวินัยควรกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปและต้องสม่ำเสมอควรฝึกจนเป็นนิสัย หรือให้เกิดความเคยชินมีการชมเชยให้กำลังใจเมื่อเด็กประพฤติดี

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัยในตนเอง

งานวิจัยในประเทศ

สุนันทา ประเสริฐศรี (2540 : 57-58) ได้ศึกษาการสร้างแบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเองชนิดสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน 6 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความเป็นผู้นำ และความอดทน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2539 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว จำนวน 942 คน ผลการศึกษาพบว่า ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบโดยการทดสอบค่า t มีค่าตั้งแต่ 2.71 ถึง 10.67 ทุกค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดความเชื่อมั่นของแบบทดสอบคำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าตั้งแต่ 0.6334 ถึง 0.9296 ทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ความเที่ยงตรงตามสภาพของแบบทดสอบคำนวณโดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบกับคะแนนจากการสังเกตของครูประจำชั้นกับเพื่อนนักเรียน พบว่า ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง การตรงต่อเวลาความเป็นผู้นำและ รวมทั้งฉบับมีความเที่ยงตรงตามสภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความซื่อสัตย์ มีค่าเป็นลบความเที่ยงตรงเชิง

โครงสร้างของแบบทดสอบ โดยหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแต่ละด้านของแบบทดสอบ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แต่ละด้านกับแบบทดสอบทั้งฉบับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

สารทิ โขศิริรัตน์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้เกมตัวแบบและสถานการณ์จำลอง ต่อพฤติกรรมของนักเรียนอนุบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ก่อนกับหลังการสอนโดยใช้เกมใช้ตัวแบบ และใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนห้วยยอด กลิ่งวิทยาการ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เกม ใช้ตัวแบบและใช้สถานการณ์จำลอง มีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุภัก ไหวหากิจ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม การเล่านิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรมมีการรับรู้วินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมแบบร่วมมือแต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 01.

สัณห์พัฒน์ อรุณธารี (2543 : 38-40) ได้ทำการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม และสื่อในกิจกรรมเสรีสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างระเบียบวินัย กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูอนุบาล 40 คน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดภูเก็ต เป็นผู้ตอบแบบสอบถามเรื่องระเบียบวินัยที่ควรสร้าง ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมเสรี เป็นนักเรียนชั้นอนุบาล 1 จำนวน 2 ห้องเรียน จากโรงเรียนบ้านตลาดเหนือ จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองในการให้ผู้วิจัยทดลองจัดกิจกรรม และสื่อในกิจกรรมเสรี เพื่อสร้างระเบียบวินัยสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า การสอบถามความคิดเห็น การทำแบบทดสอบและการเสริมแบบรูปแบบมีความเหมาะสมอย่างยิ่งและเหมาะสมที่จะนำไปใช้กับเด็กปฐมวัย เมื่อนำไปใช้กับเด็กปฐมวัยทำให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยเพิ่มขึ้น

บุศนิษฐ์ ชัยมงคล. (2550). การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมการจัดเก็บของเล่นประชากรคือเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดศรี นูริรัตนาราม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 1 ห้องเรียน มี 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1) กิจกรรมการจัดเก็บของเล่น โดยการสร้างแรงจูงใจด้วยนิทานและการแสดงบทบาท สมมติ เพื่อนำไปสู่การสร้างข้อตกลงในการเก็บของเล่น และเสริมแรงด้วยสติ๊กเกอร์รูปหัวใจนำไป

ติดที่สมุดเด็กดีซึ่งเด็กได้จัดทำขึ้น เมื่อปฏิบัติตามข้อตกลงได้ครบ 5 วันต่อสัปดาห์ สามารถนำไปแลกสติ๊กเกอร์ที่ตนเองชอบได้

2) แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองขณะจัดเก็บของเล่นใช้สำหรับ สังเกตพฤติกรรมในขณะที่เด็กจัดเก็บของเล่นและทำการประเมินให้คะแนนในสมุดเด็กดี ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดศรีบูรรัตนาราม) มีวินัยในตนเองเพิ่มมากขึ้นตลอด 4 สัปดาห์ จากร้อยละ 59.36 , 72.55 , 80.77 และ 86.05 ตามลำดับ ผลของการวิจัย นี้มีข้อวิจารณ์ถึงการนำหลักการของแรงจูงใจและการเสริมแรงมาใช้ จึงมีผลให้ค่าร้อยละของความก้าวหน้าในพฤติกรรมเป็นไปได้ในลักษณะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

การพัฒนาหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้รายงานได้ดำเนินการออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญา ทักษะการมีวินัยทางสังคมก่อน-หลังจากการใช้หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูลในการพัฒนาหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ตำแหน่งเป็นผู้ชำนาญการด้านการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน ดังนี้

1. อาจารย์จุฑาทิพย์ โอบอ้อม อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. นางภาวนา สายสวาท ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านชะพือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2
3. นางรัตนกมล เกดมี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านชะพือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย เรื่องเพื่อนสัตว์นับเลข

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความสอดคล้ององค์ประกอบหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย และผลการเปรียบเทียบการมี

วินัยทางสังคมก่อน-หลังการจัดกิจกรรมการใช้หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขั้นตอนในการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้รายงานได้วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการพัฒนาการของเด็กปฐมวัยด้านการมีวินัยในการปฏิบัติกิจกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหนังสือหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยดำเนินการดังนี้

1. กำหนดแหล่งข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ด้านวินัยในการปฏิบัติกิจกรรม และหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาการด้านสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย และกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดย มุ่งหวังให้เด็กทุกคนเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องวินัยในการปฏิบัติกิจกรรมมาใช้ในการสร้างเนื้อหาของหนังสือหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

2. ดำเนินการสังเคราะห์ข้อค้นพบของงานวิจัย โดย

ขั้นที่ 1 ทำการศึกษาข้อค้นพบจากงานวิจัยเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาของเด็กปฐมวัยด้านการมีวินัยทางสังคมและศึกษาหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย รวมทั้งศึกษาประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 12 ประการสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนเพื่อสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

ขั้นที่ 2 ทำการอ่านข้อค้นพบของงานวิจัยให้เข้าใจ แล้วทำการเรียบเรียงสาระสำคัญของข้อค้นพบด้วยกัน

ขั้นที่ 3 นำเสนอผลการวิจัยซึ่งเป็นผลจากการสังเคราะห์ข้อค้นพบเพื่อนำไปพัฒนาเป็นหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

3. นำหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาความสอดคล้องขององค์ประกอบของหนังสือนิทานเสริมสร้าง

การมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC)

4. ปรับปรุงหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำหนังสือหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ไปใช้กับเด็กปฐมวัย อายุ 3 ปี จำนวน 13คน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านยะพอสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวาลย์ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก ระยะเวลา 5 วัน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการพัฒนาหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย
2. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านความสอดคล้องของหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นการพัฒนาหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยผู้รายงานได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นต่อไปนี้

1. นำแบบสอบถามความคิดเห็นด้านความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ผู้เชี่ยวชาญตอบ มาตรวจสอบความสมบูรณ์

2. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531, หน้า 124)

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ หาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency = IOC)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็น
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

นำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาให้คะแนนดังนี้

+1 คะแนน เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นโดยแน่ใจว่า องค์ประกอบของหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย มีความสอดคล้องกัน

0 คะแนน เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นโดยไม่แน่ใจว่า องค์ประกอบของหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย มีความสอดคล้องกัน

-1 คะแนน เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นโดยแน่ใจว่า องค์ประกอบของหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ไม่มีความสอดคล้องกัน

3. นำผลจากการให้คะแนนมาทำการวิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง องค์ประกอบของหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของโรวินลลี (Rovinelli) และ แฮมเบิลตัน (R.K.Hambleton) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531, หน้า 124)

4. นำค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งมีเกณฑ์ที่ใช้ใน การพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531 หน้า 124)

ค่าเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 หมายความว่าองค์ประกอบของหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย มีความสอดคล้องกันอย่างแท้จริง

ค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 0.50 หมายความว่าองค์ประกอบของหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ไม่มีความสอดคล้องกัน

ขั้นตอนที่ 2 การเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสังคมเรื่องการมีวินัยทางสังคมก่อน-หลังจากการใช้หนังสือส่งเสริมการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

การสอนโดยใช้หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยในครั้งนี้ ได้จาก การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) โดยเลือกเด็กปฐมวัย อายุ 3 ปี จำนวน 13 คน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านชะพอ

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย รวมเป็นเวลา 5 วัน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการเปรียบเทียบการมีวินัยทางสังคมก่อน - หลังจากการใช้หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาในการใช้หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย คือ ผลการเปรียบเทียบการมีวินัยทางสังคมหลังการใช้หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

แบบแผนการวิจัย

แบบแผนการวิจัยที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ใช้กลุ่มเดียวทดสอบก่อน - หลัง (One – Group Pretest- Posttest Design) ซึ่งมีลักษณะดังนี้ (รัตนะ บัวสนธิ์, 2551, หน้า 65) แสดงดังนี้

$$Gr_1 = O_1 \quad T \quad O_2$$

เมื่อ Gr_1 แทน กลุ่มหนึ่ง

O_1 แทน การทดสอบก่อนเรียน

T แทน การใช้หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

O_2 แทน การวัดผลทักษะการมีวินัยทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการใช้หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

การดำเนินการทดลอง

1. วัดความรู้เรื่องการมีการมีวินัยทางสังคมในภาพรวมมีคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน
2. วัดทักษะเรื่องการมีการมีวินัยทางสังคมในภาพรวมมีคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน
3. ประเมินผลการแสดงความสุขในการปฏิบัติกิจกรรมของเด็กปฐมวัย จำนวน 13 คนก่อนทดลองโดยแบบประเมินผลการแสดงความสุขในการปฏิบัติกิจกรรมของเด็กปฐมวัย ในภาพรวมมีคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
4. ผู้รายงานได้ทำการใช้หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยตัวผู้รายงานเอง ช่วงเวลาที่ใช้นิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3 ปี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560
5. ผู้รายงานดำเนินการจัดประสบการณ์และประเมินผลพัฒนาการด้านสังคมเรื่องการมีวินัยทางสังคม ที่เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัย หลังจากได้รับการจัดประสบการณ์จากหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการจัดประสบการณ์
6. เมื่อสิ้นสุดการทดลองกับเด็กปฐมวัย ผู้รายงานได้วัดผลการพัฒนาการด้านสังคมเรื่องการมีวินัยทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้วยแบบประเมินพัฒนาการด้านสังคมเรื่องการมีการมีวินัยทางสังคมชุดเดียวกันกับแบบประเมินพัฒนาการด้านสังคมเรื่องการมีวินัยทางสังคมก่อนการใช้นิทาน

เครื่องมือที่ใช้ในประเมินผลการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการทดลองได้แก่

1. หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เล่ม
2. แผนการจัดประสบการณ์การใช้หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้น จำนวน 5 แผนการจัดประสบการณ์
3. แบบทดสอบความรู้เรื่องการมีการมีวินัยทางสังคมในภาพรวมมีคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน
4. แบบบันทึกทักษะการมีการมีวินัยทางสังคมในภาพรวมมีคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน

5. แบบสังเกตผลประเมินผลความสุขในร่วมและการปฏิบัติกิจกรรมของเด็กปฐมวัย ในภาพรวมมีคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการทดลองใช้หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้รายงานได้ดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

1. นำคำตอบจากแบบประเมินผลการพัฒนาการด้านสังคมเรื่องการมีวินัยทางสังคมของเด็กปฐมวัย มาตรวจให้คะแนน โดยให้คะแนน 1 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบถูก และให้ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบผิด หรือตอบมากกว่า 1 ข้อ หรือไม่ตอบ
2. นำคะแนนของเด็กปฐมวัยทั้งหมดมากหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบแบบประเมินผลการพัฒนาการด้านสังคมเรื่องการมีวินัยทางสังคมของเด็กปฐมวัย ด้วยการทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการทดลองโดยใช้สูตร t-test Dependent
4. เปรียบเทียบผลการพัฒนาการด้านสังคมเรื่องการมีวินัยทางสังคมของเด็กปฐมวัยของกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการใช้หนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของผลการพัฒนาการด้านสังคมเรื่องการมีวินัยทางสังคมของเด็กปฐมวัย

1. ค่าเฉลี่ย (ลัวัน สายยศและอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 73-79)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของคะแนน

$(\sum X)^2$ แทน กำลังสองของผลรวมของคะแนน

n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3. การหาดัชนีประสิทธิผลของหนังสือนิทานเสริมสร้างการมีวินัยทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย

$$E.I. = \frac{\sum X_{posttest} - \sum X_{pretest}}{(N)(A) - \sum X_{pretest}} \times 100$$

เมื่อ E.I. = ดัชนีประสิทธิผล

$\sum_{posttests}$ = ผลรวมของคะแนนก่อนการทดลองใช้นวัตกรรม

$\sum_{pretests}$ = ผลรวมของคะแนนหลังการทดลองใช้นวัตกรรม

N = จำนวนนักเรียน

A = คะแนนเต็มของแบบทดสอบ

4. t-test แบบ Dependent (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 104)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{(N-1)}}}$$

เมื่อ D คือ ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

N คือ จำนวนคู่